

Granice prawa do obrony w polskim procesie karnym

Liczba stron: 191

Nazwa Szkoły Wyższej: Uniwersytet Szczeciński

Rodzaj pracy: magisterska

Rok oddania: 2010

Zawartość pracy:

Spis treści:

SPIS TREŚCI 4

WYKAZ SKRÓTÓW 7

WSTĘP 8

ROZDZIAŁ I: POJĘCIE PRAWA, ZASADY PRAWA DO OBRONY ORAZ JEGO GRANIC 11

§1. Uwagi wprowadzające 11

§2. Historyczne ujęcie prawa do obrony 11

§3. Pojęcie prawa do obrony 13

1. Prawo do obrony w sensie materialnym 16

2. Prawo do obrony w sensie formalnym 17

§4. Zasada prawa do obrony 27

§5. Pojęcie granic prawa do obrony 30

ROZDZIAŁ II: ZAKRES ZASADY PRAWA DO OBRONY I JEJ ZNACZENIE W POLSKIM PROCESIE KARNYM 34

§1. Uwagi wprowadzające 34

§2. Ogólne uprawnienia wynikające z prawa do obrony 35

1. Prawo do swobody wyboru środków i sposobów obrony 35

2. Prawo do znajomości stawianych zarzutów 43

3. Prawo do odpowiedniego czasu i możliwości przygotowania obrony 53

- 4. Prawo do obrony osobistej 56
- 5. Prawo do posiadania i korzystania z pomocy obrońcy 60
- 6. Prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza 62
- §3. Prawo do swobody wypowiedzi 67
 - 1. Warunki swobodnej wypowiedzi oskarżonego 68
 - 2. Prawo do składania wyjaśnień 73
 - 3. Prawo do milczenia 77
 - 4. Wolność od samooskarżania 78
 - 5. Przywilej bezkarności za składanie fałszywych wyjaśnień 79
- §4. Prawo do udziału w czynnościach procesowych 80
 - 1. Prawo dostępu do materiału dowodowego 80
 - 2. Prawo do inicjatywy dowodowej 83
 - 3. Prawo do udziału w czynnościach dowodowych 86
 - 4. Prawo do udziału w posiedzeniach sądu 87
 - 5. Prawo do udziału w rozprawie 91
 - 6. Prawo do kontroli poprawności działań organów procesowych 93
 - 7. Prawo do zaskarżania decyzji procesowych i czynności organów procesowych 95
- §5. Pozostałe uprawnienia 115
 - 1. Prawo do ochrony prawnej wynikającej z reguły nepeius 115
 - 2. Prawo do ostatniego głosu 122
 - 3. Prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki 123

ROZDZIAŁ III: KONSTYTUCYJNE I PROCESOWE GRANICE PRAWA DO OBRONY 125

- §1. Konstytucyjne granice prawa do obrony 125
- §2. Procesowe granice prawa do obrony 130

ROZDZIAŁ IV: OGRANICZENIE PRAWA DO OBRONY 135

- §1. Kolidzja uprawnień i interesów procesowych 135
- §2. Prawo do obrony a prawa pokrzywdzonego 142
- §3. Prawo do obrony a prawo do bezpieczeństwa świadka 144
- §4. Prawo do obrony a współoskarżeni 152
- §5. Prawo do obrony a interes wymiaru sprawiedliwości 155

ROZDZIAŁ V: NADUŻYCIE PRAWA DO OBRONY 158

§1. Pojęcie i istota nadużycia prawa do obrony 158

§2. Sposoby nadużycia prawa do obrony 160

§3. Skutki nadużycia prawa do obrony 163

ROZDZIAŁ VI: NARUSZENIE PRAWA OSKARŻONEGO DO OBRONY I JEGO SKUTKI 167

§1. Istota i zakres naruszenia prawa do obrony 167

§2. Naruszenie prawa do obrony: I, II i III stopnia 169

1. Naruszenie I stopnia – bezwzględne naruszenie prawa do obrony 169

2. Naruszenie II stopnia – względne naruszenie prawa do obrony 170

3. Naruszenie III stopnia – naruszenie o charakterze względnym niewywierające wpływu na treść orzeczenia 172

§3. Skutki naruszenia prawa do obrony 172

ROZDZIAŁ VII: PRAWO DO OBRONY I JEGO GRANICE W ŚWIETLE NORM PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO 175

§1. Uwagi wprowadzające 175

§2. Europejska Konwencja Praw Człowieka i Podstawowych Wolności 175

§3. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych 177

§4. Karta Praw Podstawowych 179

§5. Granice prawa do obrony według norm prawa międzynarodowego. 180

§6. Podsumowanie 180

UWAGI KOŃCOWE 182

BIBLIOGRAFIA 186

WSTĘP

Prawo do obrony jest odwiecznym uprawnieniem przysługującym każdemu człowiekowi. Wynika ono z natury ludzkiej. Każdy człowiek, przeciwko któremu będą stosowane jakiekolwiek represje, przymus oraz przemoc, będzie za wszelką cenę starał się przed tym bronić. Jest tak od momentu urodzenia, aż do śmierci. Małe dziecko, któremu lekarz będzie chciał zrobić zastrzyk, będzie się przed tym bronić poprzez płacz, wyrywanie się itp., ponieważ będzie to dla niego bolesne i nieprzyjemne. Zatem dostępnymi dla siebie środkami dziecko to, będzie

próbowało uniknąć tych dolegliwości, jakie mają go spotkać. Podobnie rzecz się ma na gruncie procesu karnego. Każda osoba, przeciwko której zostanie wszczęte postępowanie karne, będzie starała się uniknąć odpowiedzialności karnej lub, jeśli jej ponoszenie będzie nieuniknione, wówczas jej działania będą nakierowane na to, aby te konsekwencje prawno karne były dla niej jak najmniej dolegliwe. Osoba ta będzie w tym celu korzystała z szerokiego wachlarza środków, które przewidziane są przez prawo. Problem pojawi się dopiero w sytuacji, gdy owe działania oskarżonego (podejrzanego) będą paraliżowały postępowanie, uniemożliwiały jego przeprowadzenie, a także ich konsekwencją będą kolejne czyny zabronione. W tym miejscu pojawia się pojęcie „granic prawa do obrony”.

Do czego może posunąć się oskarżony w procesie karnym w imię prawa do obrony? Czy wolno mu uczynić absolutnie wszystko, aby uniknąć odpowiedzialności karnej lub doprowadzić do jej złagodzenia? Jakie są granice jednej z naczelných zasad polskiego procesu karnego, jaką jest zasada prawa do obrony? W jakim stopniu organy procesowe oraz inni uczestnicy postępowania karnego mogą ingerować w sferę uprawnień obrończych oskarżonego? Pozornie odpowiedź na te pytania wydaje się bardzo prosta i oczywista. W praktyce jednak, w odniesieniu do konkretnych przypadków nasuwają się liczne wątpliwości, jakie zachowania osoby podejrzanej lub oskarżonej o popełnienie przestępstwa mieszczą się w dopuszczalnych granicach prawa do obrony, a jakie te granice przekraczają i w związku z tym należy je zwalczać. Także liczne wątpliwości wzbudzają działania organów procesowych, które nieraz za wszelką cenę chcą przeciwstawić się destrukcyjnym działaniom oskarżonego na przebieg procesu. Zapomnieć nie można również o pozostałych uczestnikach postępowania karnego (pokrzywdzonych, świadkach oraz innych oskarżonych), których działania również mogą wdać się w kolizję z uprawnieniami oskarżonego. Niniejsza praca jest próbą znalezienia odpowiedzi na tak postawione pytania.

Poszukiwania te rozpoczną się ogólnymi rozważaniami na temat czym jest prawo do obrony, skąd się ono wzięło i jak rozwijało na przestrzeni wieków, a także co należy rozumieć pod pojęciem jego granic. W dalszej części zaprezentowane zostaną wszystkie uprawnienia składające się na treść procesowej obrony oskarżonego oraz próba pokazania, w jaki sposób uprawniony może z tych uprawnień korzystać, aby mógł odnieść pożądany przez siebie skutek oraz toczące się przeciw niemu postępowanie było prowadzone w sposób uczciwy i rzetelny. Potem moja uwaga skupi się kolejno na omówieniu w jaki sposób i w jakim

zakresie od prawa do obrony oskarżonego mogą być wprowadzane ograniczenia na gruncie konstytucyjnym oraz procesowym, w jaki sposób rozstrzygać kolizje tego prawa z innymi uczestnikami postępowania (pokrzywdzonymi, świadkami, współoskarżonymi) oraz z interesem wymiaru sprawiedliwości, jakie zachowania oskarżonego należy poczytywać za nadużycie przysługujących mu praw i jakie są konsekwencje takiego postępowania oraz w jaki sposób organy prowadzące postępowanie karne mogą naruszyć prawa oskarżonego i jakie wywrze to skutki na jego przebieg oraz rezultat. Na końcu przedstawione zostanie to, jak do omawianej tematyki odnoszą się normy prawa międzynarodowego, których adresatem jest także Rzeczpospolita Polska i jej obywatele.

Tematyce zasady prawa do obrony oraz jego granic dużo swojej uwagi poświęca doktryna polskiego procesu karnego. W wielu opracowaniach z dziedziny tego przedmiotu autorzy dużą część swojej uwagi koncentrują na tym właśnie zagadnieniu. Także ogromna liczba orzeczeń Sądu Najwyższego i innych sądów poświęcona problemom granic korzystania z uprawnień obrończych pokazuje, jak wiele wątpliwości i niekiedy kontrowersji ta tematyka wzbudza w praktyce. Uwidacznia to także poziom skomplikowania tego zagadnienia. Poprzez zaprezentowanie różnych stanowisk oraz argumentów przemawiających za i przeciw ich aprobatą, praca ta jest próbą udzielenia odpowiedzi na najważniejsze dla tej problematyki pytania.

Przewodnikiem podczas pisania tej pracy była dla mnie praca autorstwa dra hab. Pawła Wilińskiego zatytułowana: „Zasada prawa do obrony w polskim procesie karnym”. Jest to obecnie jedyna w Polsce monografia poświęcona w całości tematyce prawa do obrony.

To jest gotowa, obroniona praca. Gdyby chcieli Państwo zlecić napisanie zupełnie nowej pracy, to zapraszamy na stronę [pisanie prac](#) - sprawdzony serwis!